

Uppdaterad 19 aug 2003 01:25

ENDAST GENOM EN FEDERATION SÄKRAR VI FREDEN OCH FRIHETEN, SKRIVER CARL BILDT:

"Euron är bara ett steg på vägen"

Jag ser ingen annan historisk möjlighet att säkra fred och frihet än att steg för steg bygga en federation av nationalstater mellan Ryssland och Atlanten, Ishavet och Medelhavet. Självklart är den gemensamma valutan varken det sista eller det avgörande steget i denna stora strävan, men det bör vara nästa självklara och odramatiska steg för Sverige. Vi bör fullt ut vara med att bygga ett nytt Europa _ utan fotnoter, undantag och utanförskap. Det skriver förre moderatledaren Carl Bildt som i dag kommer med sin nya bok "Uppdrag Europa".

På ett märkligt sätt verkar Sverige ha svårt att hinna i kapp utvecklingen i Europa i övrigt. Att vi i detta nådens år 2003 har en folkomröstning om någonting som faktiskt det stora flertalet fria europeiska länder redan anslutit sig till eller tagit ställning för visar hur vi sätter oss själva på efterkälken.

Steket från en gammal nationell till den nya europeiska valutan borde vara mer naturligt och mindre dramatiskt för Sverige är för många andra europeiska länder.

VI ÄR ETT SAMHÄLLE som mer än de flesta byggt vårt välstånd på framgångar på världsmarknaderna, och som talar mer om samarbete och ansvarstagande över gränserna än de flesta. Hade det varit logik i politik borde vi ha varit bland de första att vara med i den gemensamma valutan.

Att vi stod utanför det framväxande västeuropeiska samarbetet under det kalla krigets mörka decennier kan förklaras rationellt. Men att vi så länge släpat fötterna efter oss efter det att muren föll, friheten bröt fram och freden ställde oss inför nya utmaningar 1989 kan knappast förklaras med annat än de förlegade fördomarnas förklarande kraft.

Det var midsommarafton 1994 som jag på Korfu undertecknade avtalet om Sveriges anslutning till den Europeiska unionen, och i november samma år gav vi det vårt gemensamma godkännande i folkomröstningen. Min strävan, alltsedan jag som då ny moderatorförande sensommaren 1986 försökt att sätta Europafrågorna centralt i vår politik, hade hela tiden varit att Sverige skulle bli en del av kärnan i ett framväxande nytt europeiskt samarbete.

Då handlade det allra främst om ekonomi. Över avskaffandet av gamla handelshinder på 1950-talet, tullunionen på 1960-talet och successivt den gemensamma marknaden mot slutet av 1980-talet hade Västeuropas väg mot nytt välstånd efter kriget gått genom att successivt skapa allt bättre förutsättningar för handeln.

I grunden låg alldeles självklart strävan att undvika att det krigets gissel som inom

loppet av en generation två gången förött och förstört större delen av Europa skulle kunna komma tillbaka. I allt väsentligt säkrades dock freden under dessa decennier av den militära avskräckningen snarare än av den ekonomiska integrationen.

NÄR FÖRST MUREN, och därefter hela det onskans imperium som Sovjet representerade föll sönder och samman stod vi plötsligt i en i grunden ny historisk situation. För forna neutrala länder som Finland, Österrike och Sverige var det naturligt att söka medlemskap helt och fullt i den Europeiska unionen. Och för denna i dess helhet handlade det om att bygga en helt ny ordning för att söka att säkra både fred och frihet i så stora delar av Europa som möjligt.

Detta är den historiska uppgift som vi i dag står mitt uppe i. Det systemskifte från sönderruttnande socialistiska system till stabila demokratier, allt tydligare rättsstater och fria ekonomier som för cirka 70 miljoner européer nu kröns med deras medlemskap i EU hade aldrig kunnat ske så snabbt och så smidigt om det inte varit för den modell som EU erbjudit och den magnetism vårt samarbete haft. Med ett mer historiskt perspektiv finns det skäl att tala om ett mirakel i vår egen tid.

Steget från den gemensamma marknaden till den gemensamma valutan var och är naturligt och logiskt för väl integrerade ekonomier som huvuddelen av dagens europeiska. På samma sätt som stadstullarnas avskaffande en gång frigjorde nationella ekonomier, och tullavveckling sågs som självklart för dem som var övertygade om att ökade handel ledde till ökat välstånd, är steget från gemensam marknad till gemensam valuta en självklar och logisk fortsättning på det som redan gett oss så mycket.

DE EKONOMISKA ARGUMENTEN för den gemensamma valutan förefaller nu att accepteras av de flesta. Att det sunda förnuftet säger att det är lättare att göra affärer om man har gemensamma pengar är en sak. Nu visar konkreta erfarenheter och vetenskapliga studier att gemensamma pengar ger större effekter när det gäller att underlätta för handeln än vad de flesta trott.

I sin kampanjbok håller nu till och med en så militant nejsägare som Per Gahrton med om detta.

Och vi skall inte glömma, att tidigare "gyllene perioder" för Sveriges utveckling _ decennierna före 1914, och decennierna omedelbart efter det andra världskriget _ var decennier med antingen gemensamma pengar eller mycket betydande valutastabilitet. Det är när valutastabiliteten rasar, valutorna börjar skvalpa och devalveringarna inleds som Sveriges sorgliga väg utför inleds.

När jag som statsminister hade det yttersta ansvaret för förhandlingarna om vårt medlemskap i EU gjorde vi - i samråd mellan regering och opposition - klart att vi helt och fullt delade ambitionen med att gå vidare med en ekonomisk och monetär union. Vi förbehöll oss dock rätten till ett separat ställningstagande inom de ramar som vår anslutning till samarbetet innebar. Vi ville inte vara ett undantags-, fotnots- eller utanförland.

UTVECKLINGEN BLEV DOCK en annan. Vi blev medlemmar gemensamt med Finland och

Österrike 1995, men när dessa 1997 gjorde klart att de ville vara med i den gemensamma valutan från och med 1999 steg Sverige av. Vår egen riksbank hade dock såväl 1994 som 1997 officiellt sagt att den gemensamma valutan redan från början skulle vara bäst också för Sverige. Men det politiska ledarskapet saknades.

Sedan dess har Sverige stått vid sidan av, tittat på och funderat. Och det vi nu ser är att den gemensamma valutan fungerar. Vi har inget finansiellt tumult i Europa av den art vi alla så plågsamt upplevde 1992, handeln utvecklas snabbare än vad man trott och allt tyder på att den nya öppenheten pressar priser och gynnar konsumenter. Inkörningssvårigheter har förvisso funnits, men de har varit väsentligt färre än väntat. Det är en tydlig nackdel att stå vid sidan av.

Om vi säger ja den 14 september kommer vi tidigast att kunna få vara med i den gemensamma valutan 2006. Sju år efter starten 1999 är en lång tid. Och säger vi nej blir vi ett utanförland under en mycket betydande tid. Som Norge nu fått erfara finns det inga svängdörrar i ett samarbete som detta.

Då får vi räkna med ett utanförskap till kanske tidigast 2015. Vi kommer säkert att ha ångrat oss många gånger intill dess _ men det kommer inte att gå att göra någonting åt saken. Framtidsinvesteringarna i Sverige kommer att bli mindre än vad de annars hade blivit.

FÖR MIG ÄR DE EKONOMISKA argumenten för att en gemensam marknad fungerar bättre med en gemensam valuta lika starka som att avskaffade tullar leder till bättre förutsättningar för den fria handeln.

Jag är dessutom övertygad om att den gemensamma valutan är den nödvändiga basen för de förstärka ekonomiska reformer som måste komma i Europa i dess helhet. Delvis handlar det om att under kommande decennier sluta välståndsgapet mellan gamla och nya medlemmar, men detta går hand i hand med nödvändigheten av att reformera våra ekonomier för att förhindra att vi halkar allt mer efter den dynamiska amerikanska ekonomin. Utvecklingen i Tyskland är bara ett ovanligt tydligt exempel på det reformbehovet. Den gemensamma valutan är basen för, alls inte bromsen på, dessa reformmöjligheter.

Men därtill kommer de politiska argumenten för att Sverige helt och fullt skall vara med. För mig handlar det om den moraliska skyldigheten för också oss att vara med och försöka trygga fred, frihet och hygglig ekonomisk utveckling i så stora delar av Europa som möjligt.

OM DET FÖRR VAR DEN militära avskräckningen som först och främst höll kriget borta i Europa, har vi nu gått in i ett historiskt skede där det i stället är den fredliga integrationen som övertar denna roll. Vi kan fortfarande behöva militära instrument - just nu tjänstgör EU-styrkor i såväl Makedonien som Kongo - men i allt högre grad är det integrationen som är fredskraften i vår tid.

På nejsidan rider man spärr mot allt detta på ett sätt som för mig är moraliskt svårt att förstå. Gamla kommunister förrådde visserligen friheten i halva Europa under en generation, men när man nu vill rida spärr mot möjligheterna att bygga det samarbete

som dessa länder ser som säkrandet av sin fred och sin frihet är obegripligt och oförsvarligt.

Jag ser ingen annan historisk möjlighet att säkra fred och frihet än att successivt bygga en federation av nationalstater mellan Ryssland och Atlanten, Ishavet och Medelhavet. Och jag ser ingen politisk fråga som viktigare för vår generation än denna. Fredens och frihetens värde kan bara till fullo förstås av den som sett upplevt förtrycket och sett kriget.

Detta är ett arbete utan modell och utan slut. Det handlar om att med gemensamma regler för det ekonomiska samarbetet, för skydd av rättsstatens principer och för demokratins institutioner skapa successivt tryggare och bättre förutsättningar för människorna i allt större delar av Europa.

Då måste vi också bygga en gemensam demokrati. Jag kan inte förstå dem som anser att det skall gå brandväggar för demokrati längs linjerna dragna där en gång arméerna stannade i något av de gångna seklernas krig. Steg för steg bygger vi ett gemensamt demokratiskt beslutsfattande i alla de frågor som vårt samarbete omfattar.

För detta finns ingen modell därför att ingenting av detta gjorts någonsin tidigare. Och allt det som åstadkommits hitintills är förvisso inte perfekt. Rom byggdes inte på en dag, och den som vill ställa sig utanför allt detta viktiga bara därför att ett och annat just nu inte faller på läppen har illa förstått historiens dagordning.

På samma sätt som vi kan ha olika uppfattningar om politiska prioriteringar när det gäller Sverige kommer vi alldeles säkert att ha det när det gäller Europa. Göran Persson vill till exempel ha europeiska mål för daghemsutbyggnad. Men lika viktigt som det för mig är med en gemensam europeisk fredspolitik, lika farligt vore det om vi skulle försöka skapa en gemensam europeisk familjepolitik.

MIN EUROPEISKA VISION handlar först och främst om fred och frihet - och absolut inte om att dubblera det som görs långt bättre nationellt, lokalt eller av fria individer, familjer och företag själva. Men den handlar också om att gå vidare på den väg som en gång banade vägen för välstånd genom att riva stadstullar, nationella tullar och andra handelshinder genom också en gemensam valuta.

Den gemensamma valutan är ett rätt självklart, odramatiskt och naturligt steg för ett land som Sverige. Det är den politiska uppgiften att vara med och bygga ett nytt Europa efter 1989 - en uppgift som vi på sin höjd kommit halvvägs med - som är den stora och svåra. Självklart är den gemensamma valutan vare sig det sista eller det ensamt avgörande steget i denna stora strävan.

Men i den vill jag att Sverige helt och fullt - utan fotnoter, undantag och utanförskap - skall vara med. Jag vill inte ge mina barn ett utanför-Sverige och ett otryggare Europa.

CARL BILDT

